

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ В УКРАЇНІ

Н.В. Наконечна

*ЛьвДУВС, вул. Кривоноса, 1, м. Львів, Україна, 79008,
e-mail: nakonnat@gmail.com*

Вступ. Перехід економіки України на ринкові відносини створює нові передумови ефективного забезпечення економічної безпеки держави як важливої характеристики якості життя та стану економіки. Особливої актуальності набуває проблема забезпечення в ринкових умовах економічної безпеки держави через запровадження підсистеми прийняття управлінських рішень, зокрема такої, як фінансовий контролінг.

Виклад основних положень. Зважаючи на відсутність в економічній літературі єдиного визначення поняття «фінансовий контролінг», у подальшому дослідженні цієї проблеми варто брати за основу праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як: А.Градов, С.Івахненко, Т.Калайтан, О.Мелих, А.Орлов, О.Портна, М.Пушкар, О.Сафаров, Н.Собкова, О.Терещенко, С.Фалько, Д.Хан, Ю.Яковлев та ін. Незважаючи на доробок науковців, залишається багато суперечностей, пов'язаних з трактуванням як суті фінансового контролінгу, так і методів його використання у практиці національного господарювання.

Фінансовий контролінг зорієнтований, насамперед, на функціональну підтримку фінансового менеджменту, що визначає його зміст та основні завдання. Основною метою фінансового контролінгу є орієнтація управлінського процесу на максимізацію прибутку та вартості капіталу при мінімізації ризику і збереженні ліквідності та платоспроможності [1; 2].

Контролінг проходить три етапи: 1) визначення критеріїв (стандартів, показники виконання роботи); 2) порівняння досягнутих результатів і встановлених стандартів; 3) «принцип виключення», який передбачає вибір дій керівництвом. Отже, цільовою задачею контролінгу є побудова ефективної системи прийняття, реалізації, контролю та аналізу виконання управлінських рішень [3].

У рамках стратегічного фінансового контролінгу фінансові служби виконують такі основні завдання: визначення стратегічних напрямів діяльності, факторів успіху, цілей і розробку фінансової стратегії; впровадження дієвої системи раннього попередження та реагування; довгострокове фінансове планування; забезпечення інтеграції довгострокових стратегічних цілей та оперативних завдань.

Першими кроками з формування системи контролінгу в Україні було б визнання потреби розвитку державного фінансового контролю через вдосконалення ревізії та запровадження фінансового аудиту з поглибленням аудиту ефективності [4]. Комплексний підхід фінансового контролінгу щодо економічної безпеки держави передбачає поєднання принципів, функцій, методів, стратегій і технологій управління економічною безпекою на всіх рівнях. Він спрямований на своєчасне вирішення соціально-економічних проблем, оптимальний розподіл повноважень у процесі прийняття рішень, вибір стратегії й тактики держави, адекватних сучасним ринковим умовам забезпечення економічної безпеки держави.

Контроль за функціонуванням інституцій у різних сферах економіки – фінансовій, грошово-кредитній, інвестиційній, банківській – здійснюється засобами впливу міжнародних і внутрішньодержавних наглядових

структур. Такий різносторонній контроль, з одного боку, має свої позитиви, забезпечуючи ретельний нагляд над усіма елементами економічної системи, а з іншого – часто такий розгалужений підхід створює перешкоди ефективності контролінгу, спрощуючи дублювання функцій і нечіткість досягнення кінцевих результатів.

В умовах сучасного кризового стану фінансово-кредитної сфери поточними пріоритетами державної політики в підтримці фінансової безпеки на належному рівні є такі: подолання кризи платежів; зниження розмірів «тіньової» економіки; зниження бюджетного дефіциту та державних витрат; ліквідація нецільового використання бюджетних коштів.

Ефективність прийняття управлінських рішень щодо економічної безпеки держави залежить від якості роботи системи державного управління. Призначення фінансового контролінгу полягає в одержанні об'єктивної інформації про стан економічної безпеки держави, здійсненні кваліфікованих консультацій представників регіональної і місцевої влади, врахуванні результатів наукової експертизи на всіх етапах формування і реалізації державної регіональної політики щодо економічної безпеки [5].

Потенціал фінансового контролінгу в забезпеченні економічної безпеки можна спрямувати на вирішення двох типів проблем: 1) дослідження адаптації і становлення держави як основного інституту ринкової економіки та її діяльності щодо забезпечення економічної безпеки на макрорівні; 2) дослідження форм взаємодії органів державного управління, місцевого самоврядування, громадських організацій і мас-медіа з метою забезпечення економічної безпеки держави.

Висновок. Одним з основних завдань підсистеми фінансового контролінгу на рівні держави може стати розробка рекомендацій щодо прийняття і ухвалення управлінських рішень. Оскільки фінансовий контролінг – нове поняття в економічній літературі, його застосування може сприйматися неоднозначно, а особливо, інструменти його впливу в державному секторі. Недосконалість цієї системи полягає в невизначеності науковців щодо застосування такого економічного поняття, як фінансовий контролінг.

Список використаних джерел

1. Жаліло Я.А. До формування категоріального апарату науки про економічну безпеку / Жаліло Я.А. // Стратегічна панорама, № 3, 2004.
2. Портна О.В. Контролінг: Навчальний посібник / Портна О.В. - Львів: "Магнолія 2006", 2008. – 240 с.
3. Партин Г.О. Види та місце фінансового контролінгу на підприємстві / Г.О. Партин, Я.В. Маєвська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.6. – С.199-202.
4. Собкова Н.Д. Концептуальні ознаки контролінгу у фінансовій системі України //Формування ринкової економіки : зб. наук. праць. Спец.-вип., присвяч. Міжнар. наук.-практ.конф. "Контролінг у бізнесі: теорія і практика" / Собкова Н. Д.. – К. : Вид-во КНЕУ, 2008. – 512 с.
5. Наконечна Н.В. Фінансовий контролінг як компонента економічної безпеки держави: Навч. посібник / Н.В. Наконечна, У.В. Щурко, М.І. Флейчук. - Львів, Видавництво "Ліга-Прес": 2013. – 266 с.